

Bushmail: tsetse vliegen en olifanten

Esther, correspondent buitenland

Alleen een spijkerbroek

Zo in het veld slijten je kleren snel. Niet alleen het op de hand wassen, ook de zon doet katoen weinig goeds. En dus kwam voor Hans het moment dat hij uit zijn laatste korte broek scheurde... Niet erg handig als je met veertig graden in de 'middle of nowhere' bent en alleen nog een Europese spijkerbroek bij je hebt. Na een week in dezelfde, te dikke broek, rondgelopen te hebben was het tijd om deze oncomfortabele situatie aan te pakken. Die middag zouden we naar Gokwe rijden, een klein plaatsje waar je brandstof kunt kopen, en dus besloten we daar op zoek te gaan naar korte broeken. Terwijl ik vanuit de auto toekeek, ging Hans met onze student de lokale markt op. Zoekende naar een willekeurige korte broek in maat S struinden ze de zelfgefabriceerde kraampjes af, ik verloor ze als snel uit het oog. Ineens ontstond er een samenshoring van breed lachende en wijzende vrouwen. Ik had zo mijn vermoedens over de reden en bedacht me dat ik de student had moeten waarschuwen. Op de markt zijn geen pashokjes, en dus stond Hans tot grote hilariteit van vooral de vrouwelijke lokale bevolking, in zijn onderbroek op de markt te passen. Onze student wist niet hoe hij het had. Hans paste rustig het volgende broekje. Toen het op onderhandeling over de prijs aankwam, gooide Hans alles in de strijd: 'Ik heb hier voor entertainment gezorgd, dan verdien ik toch wel korting?' Daar was de marktkoopvrouw het roerend mee eens, er staat immers niet dagelijks een man in zijn onderbroek op de markt, laat staan een blanke man, en dus had Hans voor twintig dollar twee nieuwe korte broeken.

Afbeelding 1. Hans past broeken op de markt in Gokwe.

»

Peentjes zwetend

Onze ergste nachtmerrie tijdens het veldwerk zijn de tsetse vliegen. Deze vliegen komen op de hitte en beweging van de auto af en blijven, zelfs in volle vaart, zonder probleem op de motorkap zitten, om vervolgens als je vaart mindert de auto in te vliegen. De beet van deze vliegen is pijnlijk en kan in uitzonderlijke gevallen slaapziekte overbrengen. Aangezien wij niet tot de uitzonderlijke gevallen wilden behoren, zat er niets anders op dan met de ramen dicht peentjes zwetend door de tsetse gebieden te rijden. Een sauna was er niets bij. Gelukkig komen deze vliegen maar in beperkte gebieden rond rivieren voor. Tsetse vliegen zijn gevaarlijk voor vee en dus wordt er al jaren onderzoek gedaan naar hoe de vliegen om zeep te helpen, zelfs in Zimbabwe. In Manapools National Park stuitten we diep in de bush op een volledig intact maar verlaten 'tsetse fly research centre'. Vol verbazing liepen we door de spookstad met kantoren, laboratoria, werkplaats en huizen, ons voorstellend hoe hier ooit baanbrekend onderzoek plaats moet hebben gevonden. De economische situatie in Zimbabwe heeft helaas ook het tsetse onderzoek geen goed gedaan.

Tijdens de trip passeerden we meerdere keren een 'tsetse fly check point'; een slagboom midden in de bush waar een controleur met een visnetje en een spuitbus rond je auto loopt voordat je het 'tsetse vrije' gebied in rijdt. Wat het nut van deze check points is, is mij een raadsel, de slagboom zal immers weinig vliegen tegen houden. Goed, de controleurs bij de slagboom nemen hun werk serieus en dus deden wij ons best dat ook te doen. 'Do you have tsetse flies in your car?', vroeg de controleur vriendelijk. 'I hope not', was mijn antwoord, en terwijl ik het zei landde er een tsetse vlieg van achter uit de auto aan de binnenkant van de voorruit. Dit was een zodanige 'emergency' dat de controleur het noodzakelijk vond om zijn collega erbij te halen. De vlieg moest immers geëlimineerd worden. Hans, ik en de via de ramen van beide deuren naar binnen hangende controleurs openden de jacht op de vlieg, die nog steeds langs de voorruit zoemde. Vier man tegen één miezerig vliegje, makkie zou je denken. Niets was minder waar, het lukte ons niet de vlieg te pletten. Het dier vloog in paniek in de rondte, landde op het voorhoofd van controleur en vloog zo het raam uit. 'I guess this wasn't a successful operation', proestte ik het uit. Voor we onze weg konden vervolgen moest het eerst zeker zijn dat wij niet nog meer vliegend ongedierte zouden verspreiden en dus spoot de controleur met een serieus gezicht zijn spuitbus in onze auto leeg. Hierdoor verging het lachen ons tijdelijk, maar met het beeld van de controleur met de vlieg op zijn voorhoofd nog vers op ons netvlies, gierden we het al voor we de check point verlieten weer uit van het lachen.

Afbeelding 2. Een tsetse fly check point.

Afbeelding 3. Olifanten op bezoek.

Kudde olifanten op de koffie

In Tashinga National Park werd ons tentje elke nacht omsingeld door een kudde vijgen etende olifanten. Gelukkig slaap je daar op den duur doorheen. Na deze nachtelijke avonturen dachten we dat we de olifanten wel van dichtbij genoeg meegemaakt hadden. Tot we in Manapools kwamen. Manapools is het enige National Park in Zimbabwe waar je zonder safari guide je auto uit mag om een rondje te lopen. Dat betekent dat de dieren in dit park volledig gewend zijn aan de aanwezigheid van mensen. We zaten naast de tent koffie te drinken toen er een kudde olifanten op ons af kwam lopen. Hoewel ze ons zagen zitten schonken ze ons geen enkele aandacht en bleven rustig onze kant op lopen. Toen de olifanten op nog geen vijftig meter genaderd waren besloten we toch maar even in de auto te gaan zitten. De olifanten liepen langs de auto tussen onze stoelen door naar de boom achter de tenten en begonnen de bast van de boom af te trekken. Gelukkig waren ze dit al snel zat en vervolgden hun weg. In de avond werden we bezocht door een hyena die graag de maaltijd met ons wilde delen. Terwijl wij aan het koken waren, lag hij ons op vijftien meter afstand hoopvol aan te staren. Helaas, net als bij bedelende honden werk ik volgens het principe 'wie vraagt, wordt overgeslagen'. Pas toen we aan de afwas begonnen, besloot de hyena zijn geluk elders te beproeven en ging op de volgende groep kampeerder af.

De vrijheid om rond te lopen roept bij mensen onvermijdelijk dom gedrag op. Die avond hoorden we leeuwen achter de camp site brullen. Hoewel dit bij de meeste mensen toch wat angst en op z'n minst alertheid en terughoudendheid oproept, riep dit bij twee jonge mannen het tegenovergestelde op. Gewapend met een stok en zaklamp gingen ze op onderzoek uit. Zij aan zij liepen ze in de richting van het geluid. In de ochtend hadden we zes leeuwen rond de camp site achter zebra's aan zien jagen. De kans was groot dat het om dezelfde zes leeuwen ging. Wat je daar tegen ging doen met een stok was mij onduidelijk. Al snel waren ze uit het zicht verdwenen. Hans en ik keken elkaar fronsend aan, '...en nou?' vroeg ik aan Hans. Onze ervaring heeft geleerd dat dit soort mensen niet gediend zijn van goed bedoeld advies, en dus besloten we dat als ze over tien minuten niet terug zouden keren, we National Parks op de hoogte zouden stellen. Naast stom is het namelijk, zelfs in Manapools, verboden om na zonsondergang rond te lopen. Vijf minuten later zagen we tot onze opluchting twee lichtjes richting de camp site komen. Gelukkig zijn dieren slimmer dan mensen en gebeuren er wonderbaarlijk weinig ongelukken in Manapools National Park.

«

Groeten uit de bush